

VERTEC.

Izhaja
1. dne v
mesecu
in stoji
za celo
leto po
pošti
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
Brez
pošte:
za celo
leto 2 gl.
40 kr.,
za pol
leta 1 gl.
20 kr.

Naroč-
nina naj
se na-
prej pla-
čuje in
pošilja
ured-
ništvu v
šent-
peter-
skem
pred-
mestji
hš. št. 15
v Ljub-
ljani.
(Lai-
bach.)

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Štev. 4.

V Ljubljani 1. aprila 1874.

Leto IV.

Popotnik.

o potujem v tuje kraje.
Dalje brez strahú hitim
Ali v noči, ali v dnevi,
Nikogar se ne bojim. —
Zvezdice so moja družba,
Mesec sveti mi lepó —
Vse počiva, vse miruje,
Samo moje ne okó.
Brez počitka mérim cesto,
Nič ne dé, če tudi sam,
Dobro vem, da srečno hodim,
Mirno v sebi vest imam.

Rosán.

Zvesta hči.

(Resnična povest, poslovenil V. Jarc.)

Mnoge krasne prizore otročje ljubezni, tihega zatajevanja samega sebe nam hrani zgodovina v svojih listih. Mislim, da bi ne bilo napačno, ako bi se z neizbrisnimi pismeni v zgodovino zapisalo tudi to, kar vam zdaj povem. S preprostimi besedami, a po resnici vam povem, kar se je zgodilo. Nečem si iskati gizdavih besed, s katerimi se navadno čuteča serca pridobivajo, nego povedati vam hočem povest, kakor se je dogodila, brez vsega vpletanja in be-

sednega krasotila, ter vam pokažem podobo nepremične zvestobe in prave otročje ljubezni.

Ivan je bil ubog dninar v Jelénjem. S težkim, trudljivim delom je živil svojo obilo družino; njegova verla žena ga je povsod podpirala. Red in mir v hiži, zadovoljnost in terdno upanje v Boga jima je sladilo težko zasluženi kosce kruha, dokler jima po dolgej bolezni pridne in delavne žene tudi tega nedostane (primanjka) ter skerb in siromaštvo poterka na njiju vrata.

Če tudi si je Ivan krepko prizadeval, da bi več zaslužil; če tudi je svojim ustom pritergaval, da bi nasitil lačne otročiče in ljubej bolnej ženi olajšal bolečine: vendar je vse to malo pripomoglo, izboljšati njegovo ubožstvo; dan za dnevom mu ja rastlo siromaštvo v hiži, in on sam je uže stal ves brezupen pred grozovito pogubo.

Bilo je 1870. leta. Nenavadno huda zima se je v gorah pričela. V Ivanovej hiži je bil nedostatek (pomanjkanje) večji in večji. Skerbí so se množile in mučile poštenega očeta, da se jih nij vedel ubraniti. A to, česar se je najbolj bal, bila je zima, ki je stala baš pred durmi, ter mu je vzela še tisto malo zaslužka, kar ga je imel zunaj pod milim nebom. Ves brezupen je vzdihoval ter mislil o prirokih (pripomočkih), da bi sebe in svoje ljubljene otél hude lakote, ki jim je pretíla. A zaman vse! Kar koli je poskušal, izpodletelo mu je, ter vse njegovo prizadevanje je bilo brez uspeha.

Siromaštvo je napósled tudi ubozega Ivana potisnilo na posteljo. Kaj zdaj početi? kam se déti? Pohižje je bilo malo ne uže vse razprodano, da so si kupili hrane končí na nekoliko dníj. A zdaj niti uže tega nij bilo. Mej praznimi stenami na siromašnem slamnem ležišči sta vsa osaméla zdihovala uboga roditelja.

Da, tudi sam korun, ki je bil namenjen v seme, ves njiju up prihodnjega leta, bil je použit, in zadnja lesena sóderga izpod strehe je tléla v péči, da bi končí nekoliko ogrela merzlo sobo.

Necega dne Ivan, vidéč uboge lačne otroke, začuti se mahoma zopet terdnega; zdi se mu, da mu je dragi Bog zopet podelil neprecénjeni dar sladkega zdravja, da bi ohranil sebe in svojo ubogo obítelj (rodovíno).

Marijca, njegova najstarejša hčérka, ljubezniva deklica, imejóč do petnajst let, sramovala se je kruha prositi od tujih ljudíj. A zdaj, ko je sila verha dokipéla, — mati leží bolna v postelji, njene sestrice in bratci prosijo kruha, — zdaj uže nij mogla dalje ugajati svojim plemenitim čutilom; treba je bilo pomoči iskati pri dobrih in usmiljenih ljudéh. A tudi ta podpora nij bila dolga in tudi premajhena, da bi ob njej bila siromašna obítelj preživéla čez zimo. Ostal jim je bil samo še eden up.

Ivan se je namreč spómnel svojih nekedanjih gospodarjev v daljnih rudnikih, katerim je zvesto in pošteno služil v mladosti. Od njih se je nadejal gotove pomoči, ker so bili malo ne vsi imovíti, in je tudi poznal njih blago serce. „Izvestno (gotovo) mi dadé toliko, da si čez zimo ohranimo življenje ter se otmemo strašne smerti, s katero nam pretí huda lakota. Izkušal bodem — reče — takój na pómlad neutrudljivo delati, da pošteno vernem vse, kar mi posodijo.“ Tako je mislil ubogi Ivan ter sklenil zveršiti svojo naméro. Povedal je ženi, da misli iti k svojim nekedanjim gospodarjem in znancem, ter je prositi podpore, da preživé zimo. Blaga žena, da-si je vedela, kako jim je potreba tuje pomoči v tolikej stiski in bédí (revi), vendar nij mogla privoliti, da bi se nje mož

v prehudej in merzlej zimi spuščal na daljni pot, in to posebno zdaj, ko od zadnje bolezni še ni ves okréval. Bala se je, da bi mož zopet vnovič ne izbol-lel. Oj uboga žena! da bi ona bila njegovo zdravje prav poznala, za ves svet bi mu ne bila dala iti z dómu. Želja, pomagati svojej obítelji v prevelikej stiski, navdušila ga je, da je ozdravel, a njegovo zdravje se je kazalo samo na videz; tudi pri luči plamen še enkrat zablisle, predno ugasne.

Da se uboga žena konči nekoliko potolaži, dovoli jej Ivan prisiljen, da ga Marijca na njegovem potu sprémi. Ako tudi še mlada, vendar ima deklica toli-ko kreposti, da bode slabemu očetu na pomoč preko stermega gorovja, da mu bode na tolažbo in zabavo po težavnem potu, in ako ljubi Bog omeči serca ónih mož, katerih se je namenil pomoči prositi, pomagala mu bode Marijca živež, ali kar si uže dobóde, domóv nositi. Ivan ustréže volji svoje bolne žene, ako tu-di bi mu ljubše bilo, da bi Marijca doma ostala pri bolnej materi, ki je kar dlje tem bolj slabéla.

A niti otroci niso mirovali, prosèč, naj gre Marijca z očetom, da se mu kaj žalega na potu ne bi primerilo.

Oj kako žalostno je bilo zdaj vse po hiži! Oče poljubi svojo bolno ženo, jemáje slovo od nje, kakor da bi se jima bilo za vselej razločiti. Marijca tolaži lačne bratce in séstrice, ter jim obéta, da se kmalu zopet verne z očetom in jim prinese orehov, kruha in suhega ovočja (sadja). Potem stopi še k bolnej materi, ki jokaje óbete, da bode vedno za njíju molila, zatorej naj potujeta srečno. Oče vzame palico v roke, poljubi in prižme lačne otročičke tako tesno k sebi, kakor bi se vse to godilo zadnjikrat v življenji, ter naglo stopi z Marijco iz hiže. Bi-lo je to 25. dan februarja meseca 1870. leta. —

Čversto in hrabro je korakal Ivan v začetku po globocem snegu, ki je na debelo pokrival gorske steze. Ali kmalu začuti, da mu pojemlje moč, ter ne mo-re se dalje geniti. Udje obnemorejo, — zadene ga kaplja in mertev obleži v snegu. Pol ure od Jelénjega so našli mertvo telo nesrečnega očeta, ki je ostavil bolno ženo z malimi otročiči. Ljuba in zvesta hčerka Marijca se je žrtvovala ljubezni k predrazemu očetu, in tudi njo so našli zmerzlo poleg očeta.

Mogla bi se bila Marijca še oteti, da je očeta ostávila ter hitro dalje hi-tela. A mislila je, da ljubega očeta še oživí, in ta misel jej je bila dražja in svetejša nego li svoje si življenje, katero je hudi in neusmiljeni mraz tako na-glo ugasil.

Dva dni pozneje so našli obá okerčála od mraza. Marijčino telo je bilo živa priča notranjega bojevanja in njene prevelike ljubezni k očetu. Slonela je malo ne na pol slečena preko persij mertvega očeta, kakor bi ga hotela s svojo gorkoto prebuditi. Roki sta bili terdo okléneni njegovega vratú in veter se je igral z njenimi dolgimi razpletenimi lasmi; vzela je bila namreč robec raz gla-vo, da bi ž njim obnemoglega očeta gorko ovila; svojo jopo mu je bila položila pod glavo, s svojo zavrnatno ruto mu obvila nogi, telo mu ogernila s svojim kri-lom. V njenih pol odprtih očeh se je lesketala zmerzla solza, s katero je mo-rebiti — a zaman! klicala ljudi na pomoč. Mraz njenega cvetočega obrazka nij bil nič izpremenil; kakoršen je bil v življenji v milej bolečini, ki se je či-tala na njenem obličji, baš vse to se je videlo na njej tudi zdaj po smerti.

Gosta trava krije vkupno gomilo obéh: nesrečnega očeta in blage zveste hčerke na pokopališči v Jelénjem. Ko so njíju telesi izročili materi zemlji, ter

so ljudje iz obližja slutili, kaj bi bilo krivo žalostne smerti, nemudoma so hiteli siromašnej vdovi na pomoč. Podpora je res tudi prišla, a nihče nij mogel nadomestiti sirotam umeršega očeta in serčno ljubljene Marijce, ki bi bila utegnila še dolgo dolgo živeti. —

Sami nezadovoljni hlapci.

Na Dunaji, največjem mestu našega cesarstva, kjer prebiva mnogo ljudij vsake verste od cesarja do prosjaka, dogodi se tudi različnokaj čudnega.

Nekega dne je stal v odvetniške pisarnici lesen hlapec*), s katerim je gospod skôrne izuval in mermral: „To je življenje, da se Bogu smili, ker je treba ves dan v kotu čepéti in čakati gospodovih skôrnov. In kadar pridejo skôrni mokri in blatni, tedaj je tékar (še le) meni gorjé; dokler enega izuвам, teptá me drugi ter naposled me v zahvalo sune, da se zvalim pod posteljo, kakor sem dolg in širok. Skôren biti, o to je vse drugo! Skorni gredó vsak dan na izprehod, vidijo mnogo lepega po svetu, in kedar se utrudijo, pridejo, izujejo se, ter ponosno se postavijo poleg mene, dokler si ne počinejo.“

Skorni, ki so to mermranje hlapčevu slišali, strigli so z ušesi, ter eden reče svojemu tovarišu: „Brat, kaj déš o tem govorjenji? Nama li je dobro? Ta neumni hlapec niti ne vé, kako je njemu dobro in kako ima lahko opravilo. Midva vedno terpíva: po letu naju hoče prah zadušiti, po zimi ozébava in ob dežji časi malo da ne utoneva. In kako nama kamenje gloje kožo?“ — „Brat“, odgovorí tovariš, „terpljenja bi se baš ne bal, tega sem navajen, a dergnenje sè ščetjo vsako jutro in z večera, to me jezí. Niti nikakor ne morem uméti, zakaj bi trebalo, da se v svojem uboštvu še tudi svétim. Naju gospod si mnogo ugaja. Ves dan sedi ter piše, in če se naveliča, gre na izprehod ali v kavarno. Oh, da bi mogel priti za pisarja.“

Leseni hlapec vzdihne: „Oh, jaz tudi!“ A pisar je baš otresel pero, naslونil se na stol in vzdéhní: „Hvala Bogu, da je zopet ta dan minil! Ves dan pisati in pisati! Pisar je res hlapec svojega peresa. To je vse drugače, ako je človek sam svoj, kakor dohtar, moj gospodar. On dela, kadar se mu ljubi, a živi dobro ter dobiva vsak dan debelejši trebuh. A jaz ves dan delam in z večera mi je časi iti lačnemu spat. Oh, da bi jaz bil dohtar!“ Nejevoljno je obuval skorne, a šlape od klobučine je vtikal v žep, kar stopi v pisarno gospod dohtar in zamermrá nanj: „Pojdi, uže je šest; ti ne veš, kako je tebi dobro.“

„Ta se meni kar podsmehuje,“ misli pisar, pokloni se ter odide.

Dohtar je šel v svojo izbo, a vrata so ostala odperla in leseni hlapec je slišal vse, kar se je govorilo. Gospodar je rekel:

„Zdaj bode pisar brezi vse skerbi do jutra, pojde k sosedu in popije verč piva ter popuši pipo tobaka; a jaz? Do jutra bi trebalo, da vse doversim. Bog vé, kaj si minister misli! Vsak dan pošilja več dela, a k plači uže deset let nij dal doklade; zapovedovati je lahko, a delati, delati!“

„Čudno,“ misli sam soboj leseni hlapec, niti ta nij zadovoljen; tudi on mermrá.“

Nekedó poterka. „Slobodno“, oglasi se dohtar. Zdravnik pride.

„Dobro, da ste prišli, gospod zdravnik, meni je jako slabo v želodci, in zdaj bi trebalo, da bi malo ne vso noč še pisal.“

*) Dobro slovenski se to orodje imenuje: izuvalo, izuvalnik.